

פורום המרצות והמרצים למשפטים למען הדמוקרטיה

منتدى محاضري القانون من أجل الديمقراطية

The Israeli Law Professors' Forum for Democracy

תגובת פורום המרצות והמרצים למשפטים למען הדמוקרטיה על הדיווחים בעניין התעללות בעצירים ומספר חריג של עצירים שמתו בנסיבות לא ברורות

הדיווחים על התעללות במתקני המעצר הצבאיים, ועל מספר חריג של עצירים שמתו ולא ברור אם נסיבות מותם נחקרו, מחייבים חקירה יסודית, ולפי הצורך תיקון מיידי של היחס לעצירים. לפי הדיווחים של ארגוני חדשות ישראלים וזרים (לרבות CNN) ושל ארגוני זכויות אדם, מאז פרוץ המלחמה באוקטובר 2023, עצירים פלסטינים מוחזקים בישראל וביהודה ושומרון בתנאים בלתי אנושיים ונתונים להתעללויות קשות בידי סוהרים וחיילים. פורסמו דיווחים על ההתעללות קשה, מכות באלות, מתקפות של כלבים, פגיעות והשפלות בעלות אופי מיני, מניעת שינה ואוכל, והחזקה בתנאים בלתי הגייניים. בנוסף, דווח על עצירים פלסטינים שמתו במעצר.

אין מחלוקת על-כך שבעת מלחמה, החזקתם של עצירים פלסטינים, וביניהם מחבלי חמאס שהשתתפו בטבח הנוראי ב-7 באוקטובר היא משימה מורכבת ומאתגרת. צמצום חלק מהזכויות של העצירים עשוי להיות מוצדק בשל נסיבות שונות. ואולם, המחוקק כבר נדרש לאותם צרכים מיוחדים וקבע שורה של הוראות שעה. למשל, היתר להלין עצורים בצפיפות, הארכת תקופות המעצר והארכת מניעת המפגש עם עורכי דין. מעבר לקביעות המחוקק לא ניתן לפגוע בזכויותיהם של העצירים. חל איסור משפטי מוחלט, ואין גם שום הצדקה או תועלת ביטחונית, בהתעללות בעצירים או באכזריות לשמה. **הדיווחים על התעללויות ומותם של עצירים מעלים חשד לביצוע עינויים, יחס אכזרי ובמקרים מסוימים פגיעות פיזיות חמורות.** מעשים אלה עלולים לעלות כדי פשעים נגד האנושות ופשעי מלחמה, ומהווים גם עבירות פליליות חמורות לפי המשפט הישראלי.

לנוכח הדיווחים על מעשי אלימות קשים, מוטלת חובה משפטית על רשויות אכיפת החוק לפתוח מיידי בחקירה לבירור מקרי המוות והדיווחים על אודות התעללות. כמו כן נדרשים בקרה ופיקוח הדוקים על תנאי הכליאה. יש לפרסם מהי המדיניות הכללית שנקטת ולבחון את חוקיותה. אי פתיחה בחקירה מיידי ויעדר פרסום רשמי של המדיניות שנקטת עלולים להוביל להליכים בינלאומיים נגד ישראל ועלולים לפגוע קשות במדינת ישראל.

יודגש שהיחס האכזרי והבלתי אנושי של חמאס לחטופיו אינו מצדיק הפרה של החובות המשפטיות החלות על ישראל ביחס לעצורים המוחזקים על ידה. הכללים הקיימים בישראל חלים על רשויות אכיפת החוק גם כאשר הצד השני אינו פועל באופן דומה. התעללות, אכזריות ואלימות בלתי מוצדקת כלפי עצירים פוגעות קשות בערכי היסוד של מדינת ישראל, בשלטון החוק, בחובת כיבוד זכויות האדם ובמעמדה הבינלאומי של מדינת ישראל. שירות ציבורי שרגיל להפעלת כוח בלתי מרוסנת יתקשה לנהוג על פי הדין ובצורה מבוקרת גם כלפי אוכלוסיות אחרות, לרבות אזרחי המדינה.

הפורום קורא לשירות בתי הסוהר, לצבא, ליתר שירותי הביטחון, וליועצת המשפטית לממשלה לפעול באופן מיידי להפסקת ההתעללויות נגד עצירים, ולרשויות המדינה לפתוח בחקירות לגבי המקרים שדווח עליהם.